

Ställningstagande försvarsindustrin

Länsförsäkringars arbete med ansvarsfulla investeringar utgår från att säkerställa god riskjusterad avkastning och samtidigt bidra till hållbart värdeskapande för våra kunder och samhälle i stort. Länsförsäkringar verkar för att de bolag som ingår i egna portföljer och fonder följer principer för ansvarsfullt företagande, i enlighet med bl.a. FN Global Compact, samt arbetar med för sektorn väsentliga hållbarhetsfaktorer. Om bolag uppvisar bristfällig hållbarhetsstyrning och hantering kan det medföra risker, vilket i sig kan påverka förvaltningens målsättning om värdeskapande negativt. Se beskrivning av ansvarsfulla investeringsstrategier som tillämpas [Ansvarsfulla investeringsstrategier](#).

Ställningstagandet utgör den grundläggande nivån inom Länsförsäkringsgruppen. Som komplement till ställningstagandet och inom ramen för de olika ansvarsfulla investeringsstrategierna tillämpas kriterier i förvaltningen. Varje enskild del av LF-gruppen, länsförsäkringsbolag likväl som dotterbolag inom Länsförsäkringar AB-koncernen, har rätt att självständigt fatta beslut om så kallade utökade hållbarhetsrelaterade exkluderingskriterier inom kapital- och fondförvaltning.

Länsförsäkringar har i relation till försvar och försvarsindustrin historiskt tagit sin utgångspunkt i Sveriges hållning som land, de internationella konventioner som finns kring *kontroversiella* vapentyper samt FN-stadgan (artikel 51) som medger varje lands rätt till självförsvar i händelse av väpnade angrepp. Generellt bedöms investeringar i försvarsindustrin, särskilt i allierade Nato-länder, vara centrala för säkerhet, krisberedskap och även betydelsefulla för teknisk utveckling. De bidrar även till ekonomin, skapar arbetstillfällen och möjliggör internationellt samarbete. Investeringar i försvarssektorn kan därmed ses som viktiga ur ett fredsbevarande perspektiv såsom att skydda såväl nationell som internationell säkerhet genom att bidra till att skydda demokratiska institutioner, mänskliga rättigheter och ekonomisk tillväxt.

Försvarsindustrin är en bred och global sektor. Enskilda bolags geografiska hemvist, användningsområden för teknologier utöver det som primärt anges (så kallad "dual use") samt hur försäljning av vapen regleras och kontrolleras, nationellt och internationellt har stor betydelse. Länsförsäkringar har olika syn på investeringar i försvarsindustrin beroende på vilken typ av vapen ett företag producerar, distribuerar eller på andra sätt bidrar till. Synsätten skiljer sig åt beroende på om det gäller konventionella vapen, kontroversiella vapen eller kärnvapen.

Konventionella vapen

Länsförsäkringar står bakom FN-stadgan som medger medlemsstaternas rätt till individuellt eller kollektivt självförsvar i händelse av väpnade angrepp. Därmed finns en acceptans för försvarsindustrins tillverkning, samt staters användning av konventionella vapen och försvarsmateriel, under förutsättning att dessa följer internationella konventioner. Länsförsäkringar tillåter därmed generellt investeringar i bolag som tillverkar eller distribuerar konventionella vapen. En integrerad finansiell och hållbarhetsmässig bedömning genomförs av bolag inför investeringsbeslut. Enskilda bolag kan också omfattas av påverkansarbete för att hantera identifierade hållbarhetsrisker och/eller vidta åtgärder efter att incidenter har inträffat.

Kontroversiella vapen

I definitionen av kontroversiella vapen utgår Länsförsäkringar från internationella konventioner och riktlinjer, se bilaga. I FN-stadgan finns inte stöd för användandet av kontroversiella vapen som verkar urskillningslöst och orsakar oproportionerlig skada, inte gör skillnad på civila och militära mål samt ger upphov till betydande förstörelse av natur och samhällen under överskådlig tid.

Länsförsäkringar har utvecklat och i förvaltningen implementerat specifika exkluderingskriterier för olika typer av kontroversiella vapen. Kriterierna innebär att bolag som är involverade i den typen av vapen exkluderas och kan upptas på Länsförsäkringars exkluderingslista.

Länsförsäkringar investerar inte i bolag som bedöms vara involverade i utveckling, tillverkning, lagring och/eller distribution av:

- klustervapen,
- personminor,
- biologiska, och
- kemiska vapen

Därutöver gör vi en analys av bolag som producerar vapen med vit fosfor samt utarmat uran. Utgångspunkten i vårt tillvägagångssätt är att identifiera bolag utifrån dess involvering i kontroversiella vapen, med stöd av internationella ramverk, samt data från anlitade hållbarhetsleverantörer och publikt tillgänglig information om bolags involvering. Vi bedömer bolag utifrån typ av vapen, ägandeskap och om verksamheten involverar komponenter som är explicit avsedda för vapnet och dess användning.

Kärnvapen

Fördraget om icke-spridning av kärnvapen (icke-spridningsavtalet, NPT) från 1968 innebär att icke-kärnvapenstaterna förbinder sig att inte skaffa kärnvapen och att fem länder (USA, Ryssland, Storbritannien, Frankrike och Kina) erkänns som kärnvapenstater i avtalet. Icke-spridningsavtalet förbjuder inte uttryckligen kärnvapen, vilket i praktiken innebär att de fem kärnvapenstaterna kan underhålla och uppgradera sina kärnvapensystem. Avtalet trädde i kraft 1970 och har idag nästan alla världens länder som parter. Sverige har ratificerat NPT och varit en stark förespråkare av det som en hörnsten i arbetet för att motverka spridning av kärnvapen.

FN:s konvention om kärnvapenförbud (TPNW), som antogs 2017 och trädde i kraft 2021, förbjuder bland annat utveckling, produktion, testning, innehav, och användning av kärnvapen. Inget av världens kärnvapenstater har undertecknat konventionen. Sverige deltog i förhandlingarna och röstade för konventionen, men har sedan dess inte ratificerat den. Sveriges linje i förhållande till TPNW har präglats av en försiktig och avvaktande hållning. Nuvarande regering har motiverat detta med att ett svenskt medlemskap i TPNW riskerar att skapa spänningar i relationen till Sveriges säkerhetspolitiska samarbeten, särskilt inom Nato, då det inte bedöms förenligt med Sveriges åtaganden som Nato-medlem och med andra allierade länder som inte har undertecknat avtalet. Istället fortsätter Sverige att stödja arbetet inom ramen för icke-spridningsavtalet (NPT). Sverige har bekräftat att man accepterar kärnvapnens centrala roll i Nato och att Sverige kan delta i Natos kärnvapenplanering och övningar, inklusive kärnvapenrelaterade aktiviteter.

Utifrån Sveriges hållning som land, vilken kommer till uttryck genom de konventioner som Sverige skrivit under samt NATO-medlemskapet, tillåter Länsförsäkringar investeringar i utvalda försvarsbolag med kärnvapenrelaterad verksamhet som har sitt säte i ett EU- och/eller NATO-land. Bolagen tillåts ha högst fem procent av sin omsättning från denna verksamhet och ska bidra till USA:s, Storbritanniens eller Frankrikes kärnvapenprogram, länder som enligt icke-spridningsavtalet (NPT) tillåts ha sådana. Med kärnvapenrelaterad verksamhet avses bolag som utvecklar, uppgraderar eller tillverkar kärnvapen eller nyckelkomponenter och tjänster till de. Bolag som tillhandahåller testutrustning och -faciliteter eller stödsystem så som GPS-sändare (på engelska 'none core weapon system') omfattas inte av omsättningsgränsen. Bolag som tillåts att investera i är generellt industribolag med en betydande verksamhet inom konventionella vapen och en begränsad del i kärnvapenrelaterad verksamhet.

Bolag med omsättning från kärnvapenrelaterad verksamhet som överskrider 5% samt bolag som har sitt säte utanför ett EU- och/eller NATO-land exkluderas. Bolag som är involverade i kärnvapenrelaterad verksamhet till länder utanför icke-spridningsavtalet exkluderas (exempelvis bolag med säte i Indien som bidrar till Indiens kärnvapenprogram).

Påverkansarbete försvarsindustrin

För att ta hänsyn till och integrera hållbarhetsfaktorer i förvaltningen av egna fonder och portföljer används olika ansvarsfulla investeringsstrategier. Inom ramen för strategin påverka bedriver Länsförsäkringar reaktivt och proaktivt påverkansarbete rörande olika hållbarhetsfaktorer. Det reaktiva påverkansarbetet syftar till att bolag ska upphöra med överträdelser av konventioner eller principer för ansvarsfullt företagande samt vidta preventiva åtgärder. Det proaktiva påverkansarbetet syftar till att bolag ska arbeta förebyggande med väsentliga hållbarhetsfaktorer. Försvarsindustrin är förknippad med olika hållbarhetsrisker kopplat till affärsbeteende, sociala frågor samt miljö.

Affärsbeteende

Handel förknippad med försvarsmateriel och vapen är ofta förknippad med sekretess och föreskrifter om säkerhetsskydd från lagar och myndigheter. Bristande transparens i affärsrelationer ökar korruptionsrisken, särskilt vid stora upphandlingar.

Socialt

Risker kopplade till mänskliga rättigheter, då försvarsmateriel kan exporteras till länder eller aktörer som deltar i konflikter där civila drabbas eller där det förekommer brott mot internationell rätt. I Sverige är vapenexport reglerad och kontrollerad av staten genom Inspektionen för strategiska produkter (ISP).

Miljö

Produktion och testning av vapen samt försvarsmateriel kan leda till utsläpp av farliga ämnen, vilket bland annat påverkar biologisk mångfald lokalt likväl som samhällen och människor. Bruk av försvarsmateriel och vapen kan också orsaka betydande CO₂-utsläpp, exempelvis genom bränsleförbrukning.

För att hantera de hållbarhetsrelaterade riskerna förknippade med försvarsindustrin arbetar Länsförsäkringar aktivt med att analysera företag inför investeringsbeslut och vid uppföljning. Länsförsäkringar deltar även i påverkansinitiativ tillsammans med andra svenska investerare för att bedriva påverkan mot försvarsindustrin generellt, med ett särskilt fokus på affärsbeteende och däribland mutor och korruption.

Bilaga

Relevanta konventioner och riktlinjer

- Konventionen om klusterammunition, 2008
- Konventionen om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppminor) samt om deras förstöring (Ottawafördraget), 1997
- Konventionen om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstöring, 1972
- Konventionen om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt om deras förstöring, 1993
- Fjärde Genèvekonventionen angående civilbefolkningens skydd vid väpnade konflikter, 1949
- Fördraget om icke-spridning av kärnvapen (NPT), 1968
- Första tilläggsprotokollet till Genèvekonventionerna rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter, 1977